

LUMINA

Foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Ese de doue ori in septimana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiuulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
" patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. Era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuulu publicatiuniloru se se anticipu.

Invitare de prenumeratiune
la

„LUMIN'A.“

Foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Cu prim'a Ianuariu 1874 „Lumin'a“ intra in alu treile anu alu esistintiei sale.

Pretiuulu de prenumeratiune remane si mai departe:

Pentru Austro-Ungari'a 6 fl. v. a. pe anu, ér pe diumetate de anu 3 fl. v. a.

Pentru Romani'a 9 fl. v. a. pe anu, si 4 fl. 50 cr. v. a. pe diumetate de anu.

Rugamu pre d. d. prenumeranti a grabi cu renoirea abonamentului, ca se ne potemu orientá in privinti'a tiparirii esemplarielor; ér pre cei in restantia cu pretiuulu ii rugamu a-si depurá detori'a.

Speramu cá d.d. protopopi, d.d. inspectori si alti barbati inteliginti nu vor fi mai pucinu interesati de „Lumina“, ci vor binevoi a luá asuprale si asta data sarcin'a de colectanti ai prenumeratiuniloru.

„Lumin'a“ va aparé ca pana aci cu punctualitatea cea mai mare; ér in privinti'a cuprinsului, *partea instructiva va dá publicului unu materialu mai estinsu.*

Cu esemplare complete dispunemu dela primulu numeru din anulu acest'a.

Aradu, 18. Decembre 1873.

Redactiunea „Luminci“.

Casatori'a bisericesca facia de cea civila.

Mai in tóte diarele aparu diferite pareri in privinti'a casatoriei civile, si potemu dice cá nici in o iota nu convinu la olalta ci adeseori i-si contradicu siesi.

Casatori'a bisericesca e legatur'a facuta in biserica intre doue persóne de genu diferitu, pe durat'a vietii lor, conformu legiloru dumnedieesci si celoru bisericesci. Pana candu casatori'a civila sè efeptuesce numai in antea bouegmeterului, séu in antea unui altu oficianu mirénu imputeritu ad hoc de potestatea civila.

Casatori'a, séu mai bine disu conceptulu ei, se hotaresce in moduri diferite, asia d.e. rationalistii, naturalistii, physiocratii nu privescu casatori'a de actu religiosu, ci ei in esenti'a casatoriei nemicu altu ceva nu afla, de cátu puraminte impreunarea trupésca spre potolirea pofteloru sensuali.

Casatori'a bisericesca inse dupa conceptu si principiele crestinatatii e binecuventarea lui Dumnedieu si a Mantuitoriului. Crestinii pentru aceea finescu actu casatoriei in biserica cu o ceremonia serbatorésca, cáci sunt petrushi de adevेरulu acél'a, cumca numai din casa-

tori'a bisericesca se nascu popóre crestinesci, inspirate de darurile Dumnedieesci. — Se hotarimu inse casatori'a si din punctu de vedere alu filosofiei, si ne vomu convinge mai multu de pregnantulu adeveru de mai nainte.

Sè vedemu dar ce e casatori'a din punctu de vedere alu filosofiei? E impreunarea a loru doue persóne de genu diferitu, in urmarea carei'a socii ducu o viétia comuna, basata pre amorea recipróca, carea trebuie sè fia libera de tóte patimele, invingandu-si atátu unulu cátu si altulu slabitiunile sale. Simtiurile sunt numai modurile impreunarii; adeverat'a impreunare inse e consolidarea spiriteloru si a inimeloru, ce fora indoiála e esenti'a casatoriei.

Vedemu dar cá casatori'a e impreunarea sufletésca si trupésca, consolidanduse ambele impreunari prin convietuirea in bun'a contielegere.

Amórea adeverata cresce numai si numai in credinti'a adeverata a religiei, numai densa póte strabate la inimele crude a ómeniloru, si numai religi'a nobilitéz'a aceea ce este duru si nenobilu, prin urmare numai ea póte se ne fia conducatori'a la totu ce e bunu si folositoriu. E fórtu necesariu dara, ca religi'a se sí influintieze la nobilitarea inimeloru omenesci, ca asia avendu ei mai mare iubire cátra Dumnedieu usioru se póta predomni desiertatiunile si placerile lumesci.

Urméza de aici, cá numai casatori'a bisericesca conforma legiloru bisericesci, garantéza casatoriloru contielegere si armonia buna, prin urmare si societatea numai din casatori'a acést'a póte asceptá membri folositori. In asia impregiurari, si mai vertosu atunci candu se aducu legi facia de casatoria, statulu nu póte avé alta chiamare, decátu, se protéga proiectele acele, ce sunt mai multie-mitórie si mai salutarie casatoriei.

Casatori'a altcum fiindu taina, negresitu trebuie se-versita amesuratu principiiloru bisericesci, pe cari puterile civile cumulative nici cu o iota nu le póte stramutá, cu multu mai pucinu nimici fora scaderea loru — Biseric'a dara conformu legiloru ei, a caroru basa e moral'a, este chiamata in loculu primu de a seversí actulu casatoriei. — Casatori'a onorati lectori, e unu ce organicu, ea trebuie regulata numai de legile bisericesci, precum dice renumitulu publicistu francesu Proudhon „*Le mariage est chose organique il n'appartient pás an pouvoir civil*“, (casatori'a e unu ce organicu éra nu apartiene puterei civile); totu acestu publicistu altu locu dice urmatórele: „*sur la question du divorce la meilleure solution est encore celle de l' Eglise*“, (asupra cestiuiloru divortiali cea mai buna deslegare e incá cea bisericesca.)

Biseric'a dela timpurile cele mai vechi a eserciatu dreptulu acest'a, si de s'ar aflá cineva, carele ar negá acestu adeveru, nemicu altu ceva nu ar vrea se spuna despre biserica, decátu cá biseric'a defendata prin duhulu santu nu si-ar fi cunoscutu marginele poteriloru sale!!

Din contra aflamu arareori in istoriile popóreloru, cá chiar ocármuitorii si stapanitorii lumeni s'au nu-

mitu pe sine de membri ai bisericilor, si legile lor civile le au acomodat legiloru bisericesci; esemplu eclatantu despre acést'a aflamu in istoria despre Visigoti precum si in legile acestor'a, cà Enrich séu Teodoricu demandá, ca cei casatoriti in contr'a legiloru bisericesci, se mérga la episcopi, carii apoi numai decátu in intielesulu canóneloru se-ii deslege, pedepsindu pe cei vinovati. —

Casatori'a civila e periculósa moralului, e periculósa societatii omenesci, care adevéru e recunoscutu de toti filosofii timpului modernu. Hegel in Enciclopedia sa dice urmatóarele: „*Die körperliche vereinigung ist Folge des sittlich geknüpften Bandes*“, (impregnarea trupésca e urmare legaturei moralicesce legata.)

In casatori'a civila nici famili'a, nici statulu nu afla garanti'a convietuiri in buna armonia; aceea nu garantéza nici moral'a, si asia ce va se devina famili'a prin casatori'a civila? ce statulu? candu scimu bine cà famili'a numai atunci e bas'a statului si numai atunci corespunde chiamarei, déca insasi are basa morala? — dreptu ce atunci candu casatori'a civila va desbracă casatori'a bisericésca de binecuvéntarea religiei, totu atunci va sterge si nimbulu dignitatii parintiloru ce nediscutatu trebuie se-lu pórté pe fruntea lor. — Statulu fiindu compus din astfeliu de familii periculóse, din punctu de vedere economicu si politicu cátu mái grabnicu trebuie se-si védia si decadinti'a. — Ne-convingemu mai departe de periculos'a urmare a casatoriei civile si din statistic'a Parisului din anulu 1852, conformu carei'a s'au nascutu 29,628 prunci de ambele genuri dintre cari 9,979 au fostu ilegali — ne pomenindu pe cei nascuti din casatori'a civila.

Tóte aceste predise ne convingu, cà legile civile inca trebuie se conditiuneze casatori'a dela binecuvéntarea bisericeii

Urosiu Ioanovicu
clericu de an. II.

Vadi'a invetiatorului poporalu.

I.

Atmosfer'a este plina de vaietele invetiatoriloru poporalu. Pe tóta diu'a nu póte ceti si audi omulu unu ce mai dorerosu decátu lamentarile acestor'a, unde numai li se dá privilegiu si ocaziune. Foile publice sunt pline de languiri, ici cà sunt reu tratati fora picu de scutu si sprigióna, colo cà nu-si potu incasá debilulu si necorespondentulu lor salariu nici pe calea esecutiunei. Si tóte aceste ce atesteadia alta decátu pucin'a vadia si auctoritate ce are inaintea celuia ce-lu sustiene si pre care dealtmintrea este chiamatu a-lu conduce si chiar conservá insusi invetiatorulu.

Invetiatorii nostri se platescu de poporu si numai dela acest'a potu pretinde in virtutea legii si pe bas'a lucrului loru dotatiunea meritata. Acést'a ar trebui sé fia celu pucinu samburele si medu'a relatiunei intre invetiatoriu si poporu.

Dar ce sé dicemu candu cel'a nisuesce a-si implini detorintia sa conformu recerintieloru legii, éra cestu din urma remane detoriu cu refuirea deobligamentulu seu? Aci vrendu nevrendu vomu ajunge la acea convictiune, cà dintre doi trebuie se pórté unulu greomentulu vinei; au invetiatorulu nu-si pricepe de ajunsu chiamarea, au poporulu nu scie pretiui pe binefacatoriulu seu.

Cu dorere trebuie se dicu cà ambe aceste casuri se afla la noi in cele mai multe locuri. Aici invetiatorulu necunoscendu-si pe deplinu misiunea nu scie a-si atrage si cascigá simpatia poporalu; intr'altu locu inse avendu scopuri si tendintie nobile nu este priceputu de acest'a, si asia in ambe impregiurari remane departe de rezultatulu asceptatu. Dreptu-ce candu vine sub intrebare interesulu moralu au materialu alu invetiatorulu, in cele mai multe locuri nu-si póte revindecă dreptulu seu decátu prin implorarea ajutórieloru potestatii impunatóre.

Tristu lucru, si si mai trista pusetiune e acést'a. Unde este in acestu casu auctoritatea invetiatorulu? unde vadi'a acestui'a, carea singura e in stare a-i cascigá pane de odichna éra nu mes-tecata cu lacrimi? unde reputatiunea lui carea sé fia calificata a asecurá unu fundamentu bunu urmasiloru lui in venitoriu, candu prin esecutiune si sila si-va aduná precum adi asia si mane competinti'a sa? óre asia unu invetiatoriu nu arunca spini in facia

poporulu pre care este chiamatu alu invetiá si inblandi; óre unu asia poporu va fi amicu institutiunei de scóla candu acés t'a — fora alu fi convinsu de salutea, sublimitatea si shiar sanctitatea ei — se arata dusimánósa si de asemenea natura ca si multe alte institutiuni unde e silitu poporulu a-si dá sudórea si lucrulu maniloru sale fora a li pricepe valórea si destinatiunea?

Ba acést'a din urma nici se póte intipui. Durerósu lucru e dara, ba dupa mine de trei ori durerosu candu invetiatorulu este constrensu a-si incasá salariulu seu si altcum prea neinsemnatu pe calea esecutiunei. Dar-acést'a adi este asiá, ba multi confrati s'ar bucurá fórté déca chiaru si prin acestu modu si-ar vedé adunatu fructulu fatigiiloru sale.

Am auditu multe voci sprimendu-si in publicu indignatiunea, pentru cà unele municipie nu primescu in bugetele comunelor rubric'a cultului, carea contine plat'a invetiatoriloru nostri si asia n'au sperantia de a li se eservi salariile cu ceva regularitate, ba pe unele locuri nici decátu. Trista impregiurare, dar este asia.

Dar déca acést'a acum in dilele nóstre sta astfeliu, déca poporulu nostru astépta sila si fortia la implinirea detorintiei sale facia de scóla si invetiatoriu, ce vom dice in venitoriu candu acest'a va deveni a cunosce si mai multu libertatile ce i le dá constitutiunea, libertatea frumósa ce i-o asemnédia legea nóstra bisericésca — de nu vomu cercá din adinsu si cu tóta seriozitatea vr'unu altu modu prin care sé ne cascigamu respectulu, vadi'a si stim'a nóstra, de a dreptulu inaintea lui, ca elu singuru (poporulu) sé apretiedie fructifera-ni lucrare, viulu interesu si iubirea sincera ce noi i-o pastrámu?

Dupa cele patite pana aci, cari pe tóta di'a se repetiescu, indraşnescu a afiriná cu tóta apesarea cuventulu, cà remaindu invetiatorimea nóstra si pe venitoriu totu numai intre marginile detorintiei sale de pana aci, din ce in ce va pasi din reu totu in mai mare reu.

Spre ilustrarea acestei asertiuni, si ca sé fia bine intielesu vinu a pune in vederea onoratulu publicu cetitoriu urmatórea esperintia.

Am avutu ocaziune de dieci ori a me convinge cum ómenii nostri pentru scopuri economice d. e. pentru vacari, pecurari s. a. s. a. mai bucuros votédia ori ce suma decátu pentru scóla, pentru institutul care e chiamatu a luminá si cresce pruncutiiloru pentru viétia; am esperiatu, cátu de superfluu vedu comitetele nóstre parochiali infiintarea mai multoru scoli pentru baeti, si cátu sunt pentru parsimonia, cum se vaiera de seracia audiendu de acést'a trebuintia nezcusabile. Si tóte aceste pentru ce?

Nemicu se intempla in natura fora de cauza, càci pana candu vacariulu si pecurariulu i pastoresce vitele dela caro si-a dobenditu tierénulu hrana, imbracaminte si bani, pe atunci scóla si invetiatorulu nu-i produce asemenea marfa, carea sé-i stempe-re momentanu egoismulu, voiu a dice: omulu ne'nvetiatu si de totu marginitu la cunoscintia nu se multiemesce cu rezultatulu mediatu, ci el cautu tóte a le prinde numai cu man'a.

De aci apoi strainismulu si neinteresarea poporalu nostru de scóla, care din di in di se totu latiesce, dupa cum me voiu nesui a demústrá mai diosu; de aci valórea redusa mai la nemica ce o au invetiatorii — cu fórté pucine esceptiuni — mai pretotindenea in antea poporalu de rendu. Si pentru ce? Totu numai pentru cà acest'a nu afla resultatulu visibilu, pentru cà de feliu nu ajunge a se poté intielege cu invetiatorulu seu. —

Acést'a este reulu de care suferé instructiunea nóstra asia dicendu in genere, si pe care a-lu ascunde si acoperi n'ar insemná alta decátu a lasá cursu liberu cangrenei spre a pregati corpulu pentru ruina. —

Despre calea si modulu prin care dupa opiniunea si chiar esperinti'a subscrisului s'ar poté corege mai radicalu acestu reu, adeca prin provocarea viului interesu si stimei adeverate din partea poporalu nosrtu facia de scóla si invetiatorulu, cu permisiiunea onorabilei redactiuni in celu mai de aprópe numeru.

Socodoru in Decembre 1873.

I. Savonescu m. p.
docinte.

Protocolulu

Conferintiei invetiatoriloru din cerculu inspectoratulu Siepreusiu, tienuta in comun'a Siepreusiu la ¹²/₂₄ Sept. si dilele urmatóre — 1873.

De facia au fostu invetiatorii din cerculu inspectoratulu respectivu: Ionu Pinteru, Melentie Suciu, Teodoru Petrasiu, Nicolau Albu, Ionu Volentiru, Georgiu Simin'a, Georgiu Popovicu si Ionu Selagianu. — Dintre intiele-

ginti'a locala ne au onoratu cu presinti'a: d. d. Mihaiu Veliciu notariu com. Nic. Bogdanu gimnasistu abs. Iosifu Tom'a adj. not. si Ionu Popoviciu teologu absolutu.

Siedinti'a I.

S'a tienutu la $12\frac{1}{2}$ Sept. la $9\frac{1}{2}$ ore a. m.

1. Coadunandu-se toti invetiatorii la timpul sus aretatu in localitatea scolii II. locale, dupa observarea formalitatilor prescise — d. inspectoru cercualu aretandu scopulu pentru care conferinti'a e convocata, provoca pre invetiatorii la alegerea unui presiedinte si unu notariu, in urmare careia

se alege-cu aclamatiune de presiedinte R. d. inspectoru cercualu Mihaiu Sturza, — er de notariu docintele Ioanu Selagianu. —

2. Domnulu presiedinte ocupandu-si locul presidialu, si prin rostirea unei vorbiri forte potrivita aretandu necesitatea si tient'a conferintieloru invetiatoresci,

dechiara conferinti'a de deschisa.

3. Dupa acest'a purcediendu la obieptu in intielesulu Programei venerab. Consistoriu se ia nainte propunerea Religiuinei si a moralului

s'a propusu in unu modu forte practicu si ratiunulu prin d. inspectoru cercualu.

4. Mai departe s'a pasitu la modulu tractarii cu pruncii dela prim'a-loru intrare in scola pana la cunoscerea literiloru — dupa metodulu intuitivu

s'a aretatu prin docintele Ionu Pinteru in modu practicu si usioru de intielesu.

5. Urm'a propunerea Gramaticii si esercitiile limbistice

propusu si aretatu asemenea prin Ionu Pinteru.

6. Veni la rondu mai departe modulu propunerii computulu mentalu si cu cifre

s'a propusu si aretatu prin docintele Ionu Volentiru.

Siedinti'a se redica la 2. ore dupa am.

Mihaiu Sturza,
presiedintele conf.

Ionu Selagianu,
not. conferintiei.

Siedinti'a II.

S'a inceputu la $3\frac{1}{2}$ ore dupa ameadu.

7. Dupa cetirea si autenticarea protocolulu siedintiei precedente, s'a pasitu mai departe la celelalte obiepte de propunere: la geografia si Istoria

s'a propusu prin Ionu Pinteru er Istori'a prin D. inspectoru.

Siedinti'a se redica la 6 ore nainte de ameadu.

Mihaiu Sturza,
presiedintele conferint.

Ionu Selagianu,
not. conferintiei.

Siedinti'a III.

tienuta in $13\frac{1}{25}$ Sept. la 9. ore nainte de ameadu.

8. Protocolulu siedintiei trecute prelegendu-se, si autenticandu-se, s'a pasitu la propunerea elementoru Fisicii si Istoriei naturale

Propusu si aretatu prin docintele Ionu Volentiru.

9. Agricultur'a si gradinaritul

s'a aretatu prin Ionu Selagianu.

10. Propunerea Drepturiloru si datorintieloru civili

s'a efeptuitu prin Ionu Pinteru si Ionu Volentiru. —

11. Cantulu bisericescu si nationalu

s'a propusu prin Ionu Pinteru.

12. In fine propunerea Gimnasticeii

s'a aretatu asemenea prin docintele Ionu Pinteru. —

Ne mai fiindu alte obiepte de pertractatu, domnulu presiedinte prin o cuventare scurta dar forte potrivita, multiamindu invetiatoriloru pentru incredere, sprimandu-si totuodata bucuri'a pentru interesarea, paciinti'a si zelulu doveditu facia cu invetiamentulu, dechiara conferinti'a de inchiata, — rogandu pre membrii conferintiei, ca pentru gatirea si autenticarea protocolulu presinte se fia pe cateva minute cu paciintia. —

Protocolulu presinte in presinti'a tuturor membriloru conferintiei s'a cetitu si autenticatu fora nici o modificare. —

Datu in Siepreusiu la $13\frac{1}{25}$ Sept. 1873.

Mihaiu Sturza,
inspect. si pres. conferintiei.

Ionu Selagianu,
notariulu conf.

Aciu'a in 14 Decembre st. n. 1873.

Onorabila Redactiune!

In numerulu 74 a pretiutei foi bisericesci „Lumina“ capetandu numirea de „preotulu cortesiu“ prin o corespundintia precum observu din not'a Onorabilei Redactiuni, — din partea aloru trei barbati respectabili; si dupa densii: „Zarandanii, fii poporului,“ — de aceea rogu fierbinte pre Onorabil'a Redactiune a da locu reflexiuniloru mele, cari strictu si pe scurtu se referescu la memorat'a corespundintia, pentru ca nucumva onoratulu publicu cetitoriu se fia sedusu din primele informatiuni ale unor'a omeni ce nu si facu calculu cu sine nici candu, ci sunt aplecati a porni pe calea loru obscura, si pe carea eu cutediu a o numi calea neadeverului.

Reflexiunea mea dara este acest'a: „Zarandanii fii poporului,“ sub care epitetu virinduse me facu cu de sil'a de cortesiu notariulu din Aciuti'a afirmandu, ca eu in 1 Decembre a. c. asiu fi fostu in birtulu din Plescuti'a spre a cortesii pentru notariulu magiaru din Aciuti'a, si cumca, in acestu respectu asiu fi fostu la D. D. preoti I. Farcasiu in Plescuti'a si Nicolau Harduti in Aciuti'a. Acum dara in interesulu adevverulu ii rogu pre acesti D. D. si frati, ca despre giurstartea afirmata se me escuse insii, deorece acest'a afirmatiune, precum si aceea ca asiu fi siediutu tota diua in birtulu d'in Plescuti'a este numai o calumnia purcésa din inima maliciosa. Ambii D. D. preoti, deorace eu in 1 Decembre a. c. am fostu la densii, vor scii bine dupa ce am fostu, si sperediu ca cu neadeveruri nu me voru schimosi, ci des-coperindu adevverulu me voru scasa conscientiosu. —

Acum ca se lamurescu caus'a si mai bine, intrebu pe „Zarandanii, fii poporului:“ ca cine este notariulu magiaru in Aciuti'a? si deca intr'adeveru e magiaru? cum de unulu dintre Zarandanii, fii poporului (credu ca nu me insielu) pe notariulu magiaru si l'a chematu de cumetru la cununi'a sa, si cum de-si botéza baietii cu elu? me miru cum potu „Zarandanii, fii poporului“ esi in publicu cu fleacuri ca si candu publiculu ar ave lipsa de unele ca acestea ce se scornescu numai din ventu. Mai departe totu in interesulu adevverulu le spunu „Zarandaniiloru, fii poporului“ ca notariulu din Aciuti'a nu este magiaru ci germanu bucovinenu, vorbesce si serie numai romanesce si germanesce, porta oficiulu puru in limba romana, si dupa convingerea si esperinti'a mea spre indestulirea poporulu, destulu de crutiatoriu de spese si destulu de afabulu in afacerile sale, incatu cu adevveratu potu spune, ca poporulu din acelu notariatu este fericitu si indestulitu cu elu, dovéda, ca in 8. l. c. lu si realeasera cu majoritate absoluta de votari.

Dreptu aceea, voindu a gata cu „Zarandanii, fii poporului“ li dica: ca fiindu si eu fiulu poporulu si conoscandu relatiunile situatiunei nostre de adi, li recomandu liniscire, si folosindu-me de dis'a mantuitorulu acum de asta data li dica si eu „ier-ta-li Dómne ca nu sciu ce facu.“

Ioanu Vusdea.

Dela comitetulu parochialu alu Costeului m.

Onorata Redactiune!

Subscrisii, in interesulu adevverulu, cu stima venimu a vi recerca se bine voiti, concursulu dejá scrisu in Nr. 75. din pretiuti'a fôia „Lumina“, pentru deplinirea postulu invetiatorescu din Comun'a Costeiu-mare si micu alu modifická, amplificandu punctele 3. si 4. câte cu 1. metiu, si astfelu sunt pe viitoriu 12 meti grâu si 12 meti cacuradiu, pe langa aceea fitoriulu invetiatoriu pentru aducerea lemneloru necesarie i-stã la dispusetiune trasura gratis.

Remanemu in

Costeiu-mare $\frac{9}{12}$. 1873. vt. v.

Ai O. Redactiuni
Dimitrie Volchescu
notariu

stimatoriu
Traila Martinoviciu
parochu ca presied.

Membrii societ. de lectura a tenerimei romane de Beisuiu dorindu a se cultivã pre unu terenu mai largu s'a constituitu si in o societ. de diletanti si va jocã in 3. Ianuariu st. n. comedi'a in 5. acte „Lipitorile sateloru“ de Alesandri, cu care ocaziune speréza ca atâtu st. publicu din locu, câtu si celu din giuru nu li va denegã marinimosulu loru sucursu. Dela acéstã partinire va aternã multu entusiasmare a tenerimei spre scopuri mari si nationali.

CONCURSU

1

Pentru vacant'a parochia din Roitu Protopresbiteratul Oradii-marii:

Emolumintele sunt: $\frac{3}{4}$ din o sesiune de pamentu, biru câte o vica dela 140. de case, stólele indatinate si cortelu liberu.

Doritorii de a recurge, vor trimete recursurile lor bine instruate, cu documintele lor pentru o parochia buna in intielesulu statutului organicu pana in 23. Decemb: a. c. candu va fi si alegerea, adresate Comitetul parochialu din Roitu. Datu in Roitu in 25: Noem: 1873.

Comitetulu parochialu — In contielegere cu mine **Simeonu Bica**, Protopres: Oradii.

CONCURSU

1

Pentru vacant'a parochia din Bicaciu Ptopres: Oradii mari:

Emolumintele sunt: Un'a sesiune de pamentu, biru dela 72. de case câte un'a vica, stólele indatinate, quartiru a se esarendá.

Doritorii de a recurge la acésta parochia, au a-si trimete recursurile lor bine instruate dupa statutulu organicu — cu testimoniu pana in 27. Decem: a, c. candu va fi si alegerea, adresate Comitetului de adreptulu la Protopopulu tractualu. — Datu in Oradea-mare in 2. Decem: 1873.

Comitetulu parochialu. In contielegere cu **Simeonu Bica** Protopres: Oradii-mare

CONCURSU

3

Sé deschide pe statiunea de suplinte langa betranulu invetiatoriu din Veresmortu Comitatu Carasiu, inspectora-tulu Birchisiului, pana la 7 Ianuaru 1874. candu va fi si alegerea.

Prelanga $\frac{2}{3}$ din emolumintele:

1. in bani 52 fl. 50. cr.
2. in gráu 10 meti.
3. in cucurudiu 20 meti.
4. in Sare 50 fonti.
5. Clisa 100 fonti.
6. Lumini 15 fonti.

7. Pamentu estravilanu de finatie 4 jugere.

8. Quartiru liberu cu gradina de 1 jugeru, si 8 orgii de lemne, din care este a se incaldí si scól'a

Doritorii de a dobindí acést'a statiune, au a-si trimete recursule pana la terminulu susu pusu inspectorului scolaru per **Kápolnás** in Bacamezeu 29. Noemvre, 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu. **Laurentiu Barzu**, insp. cer. de scóle

CONCURSU

2

Pentru statiunea invetiatorésca dela scóla I. confessional gr. or. romana din comun'a Curticiu — devenita vacanta prin mórtea invetiatoriului **Georgiu Ispravnicu** — pana la 26 Decembre (a dou'a di de cratiunu) anulu 1873.v. candu e a se intem-plá si alegerea. —

Emolumintele sunt: 400 fl. v. a. salariu anualu, — 12 orgii de lemne, din care se va incaldí si scól'a, — $2\frac{1}{2}$ jugere de pamentu aratoriu estravilanu, — cortelu liberu cu gradina de legumi, — si pentru unu servitiu funebrele 1 fl. v. a. ca stóla regulata fipsata de comitetulu parochialu.

Recurentii au asi instruí recursule cu atestatu de botezu, despre portarea morala si praca indestulitóre pe terenulu invetiamentului, testimoniu de calificatiune, documentu despre scirea limbei magiare, si cunoscerea germanei; cei cu clase gimnasiale séu reale se voru compará cu cei cu praca invetiatorésca; apoi in o duminica séu serbatóre pana la — séu in diua alegerei au a-se presentá in sant'a biserica pentru a-si manifestá desteritatea in cantare; éra recursurile adresate comitetului parochialu au ale tramite Inspectorului cercualu confessionalu din Curticiu Cottulu Aradu p. u. Curticiu.

Datu in Curticiu 18. Novem. 1873.

Comitetulu parochialu

Cointielesu cu inspectorulu cercualu **Moise Bocsianu**.

Cu tipariulu lui **Stefanu Cynlai**. — Proprietatea si editur'a diecesei aradane. — Redactoru respundietorii: **Iosifu Goldisiu**.

CONCURSU

3

Se deschide pentru ocuparea definitiva a urmatóreloru statiuni invetiatoresci, si adeva:

1. Din *Grosiu* cu terminulu de alegere pre 27 Decem. a. c. v. pre langa emolumintele: in bani 63. fl. v. a. in grau 15 meti, cucurudiu 15 meti, sare 50 fti., Clisa 100 fti, lumini 12 fti. pamentu estravilanu 4 jugere de finatie, quartiru liberu si 1 jugeru de gradina, si in fine 8. orgii de lemne, din care e a se incaldí si scól'a,

2. *Bulza* cu terminulu de alegere pana la 28 Decem. a. c. s. v. pre langa emolumintele: in bani 73 fl. 50 cr. v. a. cucurudiu 39 meti, sare 100 fti, clisa 100 fti. lumini 15 fti, pamentu estravilanu 3 jugere de finatie, lemne 10 orgii, din care e a se incaldí si scól'a; quartiru liberu cu $\frac{1}{2}$ jugeru de gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá vre un'a din acestea statiuni invetiatoresci, au a substerne recoursele, pana la terminele susu puse, inspectorului de scóle per: **Kápolnás** in.

Bacamezeu 29. Noem. 1873.

In contielegere cu Comitetele parochiale: **Laurentiu Barzu** inspectoru scolaru.

CONCURSU.

3

Pentru postulu invetiatorescu la scól'a nóua din S. Mihaiu se deschide concursu pana in 16. Decembre a. c. in care di va fi alegerea,

Cu acestu postu sunt legate urmatóriele emoluminte:

1. Cortelu liberu cu gradina de legumi;
2. 100 fl. v. a. bani gat'a.
3. 30 meti de gráu.
4. 2. jugere de aratura;
5. $\frac{1}{4}$ jugeru de via;
6. 8 stengeni de lemne, din cari se va incaldí si scól'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si tremete recoursele scrise cu man'a propria si indiestrate cu documentele necesarie, despre absolvirea preparandiei, despre esamenulu de calificatiune, despre portarea morala si despre óresi cari clase pregatitóre pona la numit'a di stilisate catra comitetulu parochialu—la inspectorulu cercualu **Dr. Vasiciu** in Temisióra.

Din siedinti'a comitetului parochialu tienuta in S. Miha-iu in 22. Noembre, 1873.

Cu scirea si cu invoirea mea **Dr. Vasiciu**. Inspect de scole. cer.

CONCURSU.

2

Pentru postulu invetiatorescu in comun'a Hasiasiu tractulu protteralu alu Hasiasiului pana in 30 Decemvre a. c. candu va fi si alegerea:

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a substerne recoursele cu man'a proprie scrise si adresate comitetului parochialu din Hasiasiu — si substernute **D. Inspectoru scolaru cercualu Georgiu Petroviciu**, in Budintiu: instruite cu testimoniu despre absolvirea preparandiei, despre esamenulu de calificatiune, despre mai multe intreprinderi pregatitóre si de moralitate pana in diu'a mai sus insemnata: tot-odata aspirantii la acestu postu, au in un'a din dominici séu serbatori a sé presentá la biserica, pentru a dovedi desteritatea in tipicu si cantu.

Emolumentele legate la acestu postu sunt:

- 1.) Quartiru liberu cu gradina de legumi.
- 2.) 75 fl. 50 cr. v. a.
- 3.) $12\frac{1}{4}$ meti grau.
- 4.) $12\frac{1}{4}$ meti cucurudiu.
- 5.) 4 fonti lumini.
- 6.) 6 stangeni lemne.
- 7.) $2\frac{1}{2}$ jugere de livada. (fenétie)
- 7) $\frac{1}{2}$ jugeru pamentu aratoriu.

Hasiasiu, 5. Decemvre 1873

Comitetulu parochialu

in contielegere cu dlu Inspectoru scolaru **Georgiu Petroviciu**.